

POZNATKY ŠTÁTNEHO DOZORU V LESOCH K PROBLEMATIKE OCHRANY SMREČÍN

Peter Bunčák • Augustín Chovaňák • Marian Futák

Krajský lesný úrad v Žiline vykonáva štátnu správu lesného hospodárstva na území Žilinského kraja, ktorý z lesníckeho hľadiska patrí medzi najvýznamnejšie kraje Slovenska. Do jeho prírodne rozmanitého územia zasahujú orografické celky Kysuckých Beskýd, Oravských Beskýd, Kysuckej Vrchoviny, Javorníkov, Oravskej Magury, Strážovských Vrchov, Malej Fatry, Veľkej Fatry, Žiaru, Kremnických Vrchov, Nízkych Tatier, Chočských Vrchov a Západných Tatier, v ktorých problém s ochranou smrečín v súčasnosti predstavuje jednu z hlavných lesníckych výziev. Výmera Žilinského kraja je 680 700 ha a lesnatosť je 55,5 %. Smrek je najviac zastúpenou drevinou v Žilinskom kraji s podielom 64,06 % (pre porovnanie buk ako druhá najviac zastúpená drevina tvorí podiel 18,96 %). Rozmanitosť a vzácnosť prírodných hodnôt územia odôvodňuje opodstatnenosť jeho osobitnej ochrany. Na území kraja sa nachádzajú alebo do neho zasahujú štyri národné parky a tri chránené krajinné oblasti. Celkovo podiel chránených území so stupňom územnej ochrany vyšším ako prvým na lesných pozemkoch Žilinského kraja predstavuje viac ako 50 % podiel.

Krajský lesný úrad v Žiline v rámci svojej činnosti riadi sedem obvodných lesných úradov a dozera na výkon ich činnosti. Obvodný lesný úrad koná a rozhoduje v administratívnoprávnych veciach samostatne. Krajský lesný úrad v Žiline v roku 2009 vykonal štátny dozor v smrečínach v oblasti Kysúc v obvode Lesného hospodárskeho celku Čadca s celkovou výmerou lesných pozemkov 29 220 ha. V rámci štátneho dozoru bolo v tomto obvode lesov hodnotených 294 jednotiek priestorového rozdelenia lesa (JPRL) s výmerou 2 825 ha. Z uvedeného počtu hodnotených JPRL boli porušenia zákonných ustanovení zistené v 53 JPRL. Nižšie uvádzané skúsenosti zo štátneho dozoru nevyplývajú len z poznania štátneho dozoru vykonaného Krajským lesným úradom v Žiline v roku 2009, ale i dozorov z predchádzajúcich období a skúseností jednotlivých obvodných lesných úradov v Žilinskom kraji.

Právna úprava a ochrana smrečín

Ústava Slovenskej republiky v čl. 2 vymedzuje právomoc štátnych orgánov konať iba na základe Ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanovuje zákon. Ďalej ustanovuje, že každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá. Uvedené ustanovenia možno vyjadriť známymi zásadami práva – všetko je dovolené, čo zákonom nie je výslovne zakázané a osoby uplatňujúce štátnu moc môžu konať iba to, čo im zákon vymedzuje.

V kontexte vyššie uvedeného základný rámec pre vykonávanie štátneho dozoru zo strany krajských lesných úradov a obvodných lesných úradov je zakotvený v ustanovení § 62 zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o lesoch). Štátny dozor je tu definovaný ako oprávnenie orgánov štátnej správy lesného hospodárstva v rámci svojej územnej pôsobnosti sledovať, zisťovať a kontrolovať, ako sa dodržiava tento zákon a osobitné predpisy, všeobecne záväzné právne predpisy vydané na ich vykonanie a rozhodnutia vydané na ich základe.

Pri výkone štátneho dozoru štátny orgán konfrontuje u dozorom dotknutej osoby stav zistený v „teréne“ s ďalšími skutočnosťami a jednotlivými ustanoveniami upravujúcimi jej práva a povinnosti pri hospodárení v lesoch. Vo väzbe na problematiku súvisiacu s ochranou smrečín sú to predovšetkým ustanovenia zákona o lesoch a jeho vykonávacích vyhlášok. V tejto súvislosti upozorňujeme predovšetkým na vyhlášku č. 453/2006 Z. z. o hospodárskej úprave lesa a ochrane lesa.

V súvislosti so zalesňovaním plôch po ťažbách vo väzbe na použitý reprodukčný materiál je to zákon č. 217/2004 Z. z. o lesnom reprodukčnom materiáli a o zmene niektorých zákonov. Pri hodnotení stavu lesa vo vzťahu k zákonným zásadám ochrany lesov Krajský lesný úrad v Žiline spolupracuje a využíva odbornú pomoc orgánu štátnej odbornej kontroly ochrany lesa. Okrem vyššie uvedených legislatívnych predpisov je celý rad ďalších, ktoré priamo nie sú konfrontované pri vykonávaní štátneho dozoru, ale významne môžu ovplyvňovať obhospodarovanie lesných pozemkov, napr. zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Zistenia a skúsenosti štátneho dozoru s ochranou smrečín

So zreteľom na názov nášho príspevku sa v ďalšom zameriame na skúsenosti štátneho dozoru, ktoré poukazujú na problémy v ochrane lesov. Nebudeme uvádzať pozitíva, ktoré boli v súvislosti s ochranou lesa u hodnotených obhospodarovateľov zistené vo väčšom rozsahu ako porušenia zákona. Analýza nedostatkov, uvedenie si ich podstaty a príčin, neposledne motivácia k ich odstráneniu môže prispieť k cieľu, ktorým je zlepšenie zdravotného stavu lesných porastov a to nie len tých, s prevahou zastúpenia dreviny smrek.

- § 23 ods. 5, 6 § 28 ods. 1 písm. c) zákona o lesoch – obhospodarovateľ lesa je povinný v záujme ochrany lesa prednostne vykonať náhodnú ťažbu tak, aby nedošlo k vývinu, šíreniu a premnoženiu škodcov a prednostne odstraňovať z lesných porastov choré a poškodené stromy, ktoré môžu byť zdrojom zvýšenej početnosti biotických škodlivých činiteľov, okrem územia s piatym stupňom ochrany. Ak je náhodná ťažba v rozsahu na ktorej vykonanie do šiestich mesiacoch od jej vzniku obhospodarovateľ lesa nemá sily a prostriedky, vypracuje návrh harmonogramu na jej vykonanie.
- Z pohľadu štátneho dozoru sa jedná o povinnosti, pre ochranu smrekových lesných porastov v súvislosti s ich aktuálnymi problémami za najvýznamnejšie, ktoré obhospodarovatelia lesov pri ochrane smrečín porušujú najčastejšie, resp. ich plnenie je z pohľadu ochrany lesa nedostatočné, čo sa v konečnom dôsledku negatívne prejavuje na premnožení podkôrneho hmyzu. Predovšetkým sa jedná o neskoré vykonanie náhodnej ťažby stromov naletených podkôrnym hmyzom (aktívnych chrobačiarov), chorých a poškodených stromov, ktoré môžu byť potenciálne zdrojom zvýšenej početnosti biotických škodlivých činiteľov. Opakovane bolo zisťované zanedbávanie spracovávaní roztrúsenej kalamity a zameranie kapacít na spracovávanie len sústredenej kalamity, s poukazovaním na ekonomickú efektívnosť. S hodnotením dodržiavania predmetného ustanovenia súvisia aj zistenia o nedostatočnej alebo absentujúcej asanácii napadnutých spílených stromov a porastových zvyškov (mechanicky, chemicky). V prípade 5. stupňa ochrany sa nedostatočne využíva ustanovenie § 28 ods. 3 zákona o lesoch vo väzbe na ustanovenie § 43 ods. 5 vyhlášky č. 453/2006 Z. z. o hospodárskej úprave lesa a ochrane lesa, teda vypracovanie návrhu opatrení príslušným odborným lesným hospodárom v ochranných pásmach a realizácia týchto opatrení organizáciou ochrany prírody, ktorá za ich vykonanie pri dôslednom dodržaní stanoveného postupu nesie aj právnu zodpovednosť.
- Nedodržiavanie režimu ochrany lesa podľa vyššie uvedených ustanovení v synergii s ďalšími príčinami, ktoré vedú k oslabeniu smrečín, často ústi do značného rozmachu vývoja podkôrneho hmyzu. Riešenia týchto situácií sa sústreďujú na vykonávanie náhodných ťažieb v lehote do šiestich mesiacov, resp. v lehotách podľa harmonogramov náhodných ťažieb, čo len málo súvisí s ochranou lesa proti biotickému škodlivému činiteľovi, ale je len riešením dôsledkov jeho pôsobenia. V predmetnej súvislosti uvádzame, že boli zistené aj viaceré prípady, keď vykonanie náhodnej ťažby bolo realizované s viac ako jednoročným odstupom od začiatku pôsobenia škodlivého činiteľa.
- Ďalšie analyzované ustanovenia zákona o lesoch svojim významom v ochrane smrečín nedosahujú dôležitosť vyššie uvedených, v niektorých prípadoch však môžu ochranu smrečín ovplyv-

- ňovať významnejšie, resp. spôsobovať situáciu súvisiacu s nedodržaním režimu ochrany, resp. naopak vytvárať predpoklady pre stabilitu a odolnosť lesných ekosystémov.
- § 23 ods. 3 zákona o lesoch – vykonávateľ ťažby je povinný po ukončení ťažby narušenú lesnú pôdu, lesný porast a prilahlé stromy ošetriť takým spôsobom, aby nedochádzalo k ich ďalšiemu poškodeniu.
 - Uvedené ustanovenie je v praxi doposiaľ uplatňované minimálne, a tak predovšetkým ťažbou poškodené koreňové nábehy a bazálne časti kmeňov ostávajúcích stromov sa stávajú náchylné pre infikovanie drevokaznými a parazitickými hubami, nakoľko zväčša nedochádza k včasnému ošetrovaniu rán vhodnými ochrannými prostriedkami.
 - § 28 ods. 1, § 28 ods. 1 písm. b) zákona o lesoch – obhospodarovateľ lesa je povinný vykonávať preventívne opatrenia s cieľom predchádzať poškodeniu lesa a vykonávať ochranné a obranné opatrenia pred škodami spôsobovanými škodlivými činiteľmi, najmä vykonávať preventívne opatrenia na zabránenie nadmerného rozšírenia biotických škodlivých činiteľov, zabezpečenie stability a odolnosti lesných porastov.
 - V ostatnom období rezonuje aj v odbornej verejnosti rozdielny názor na povinnosť vykonávania prečistiek a prebierok. V tejto súvislosti evidujeme značný nárast lesných porastov, v ktorých nebola výchova lesa zo strany obhospodarovateľa lesa vykonaná (predovšetkým v porastoch s vekom do 50 rokov). Uvedené sa jednoznačne prejavuje na stave dotknutých lesných porastov u ktorých dochádza k tendencii nevyváženého hrúbkového a výškového prírastku (zlý štíhlostný koeficient), zhoršovaniu priestorovej a druhovej štruktúry a ohrozeniu ich statickej stability a odolnosti. Takýto stav však považujeme za nie v súlade s vyššie uvedeným ustanovením, a to aj vo väzbe na ustanovenia § 42 ods. 1 písm. a, b, c) vyhlášky č. 453/2006 Z. z. o hospodárskej úprave lesa. Prečistky a prebierky do 50 rokov sú súčasťou preventívnych opatrení na ochranu lesa, ktorými možno efektívne ovplyvňovať ich budúcu štruktúru a stabilitu, a preto je náležité zo strany orgánov štátnej správy lesného hospodárstva vyžadovať ich vykonávanie v podmienkach, v ktorých sú nevyhnutné na zabezpečenie stability a odolnosti lesných porastov. V praxi je často mylne a izolovane poukazované len na znenie § 21 zákona o lesoch, ktorý pojednáva o výchove lesa, nakoľko zákon v tejto časti nestanovuje povinnosť vykonávania výchovy lesa.
 - § 20 ods. 2, 6 zákona o lesoch – obhospodarovateľ lesa obnovuje lesné porasty stanovištne vhodnými lesnými drevinami s uprednostňovaním prirodzenej obnovy. Lesný porast vzniknutý po obnove lesa je obhospodarovateľ lesa povinný zabezpečiť do dvoch až desiatich rokov od uplynutia lehoty na zalesnenie.
 - Nedostatky pretrvávajú v niektorých oblastiach, kde napriek upozorneniam je v obnovnej skladbe stále preferovaný smrek pred ostatnými drevinami. Vyskytujú sa aj zistenia o neznalosti prírodných podmienok stanovišťa, keď napriek dobrým podmienkam pre dosiahnutie dostatočného podielu prirodzeného zmladenia smreka je vykonávaná jeho umelá výsadba (čím neúmerne stúpa jeho podiel v obnovnej skladbe). Čoraz častejšie je zisťovaný trend poklesu pestovnej činnosti, najmä absencia starostlivosti o nárasty a kultúry (ochrana proti burine, zveri, prestrihávkou). V oblastiach, kde má smrek svoje optimum sa zanedbávaním starostlivosti o zachovanie druhovej štruktúry, aj dobre založená druhovo zmiešaná kultúra mení časom na rovnorodú smrečinu. Vo väčšine prípadov je popisovaný stav v období vykonávania prvej pre-rezávky už nezvratný. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že vo vzťahu k rozsahu spracovávaným náhodných ťažieb sa pri zakladaní lesa na kalamitných plochách zväčša jedná o veľké výmery holín, t. j. plochy so značne zmenenou mikroklimou. Vyššie uvedené dáva predpoklad na nedostatky v dosahovaní kritérií pre zabezpečenie lesných porastov podľa § 26 vyhlášky č. 453/2006 Z. z. o hospodárskej úprave lesa a ochrane lesa. Zalesňovanie veľkých plôch po realizovaných náhodných ťažbách v krátkom časovom intervale vytvára predpoklady pre vznik lesných porastov s málo diferencovaným vertikálnym členením. V odôvodnených prípadoch

možno na žiadosť obhospodarovateľa lesa určiť osobitný harmonogram obnovy lesa na holine tak, aby sa dosiahla diferencovaná štruktúra, vyššia biologická diverzita a ekologická stabilita budúcich lesných porastov.

- § 39 ods. 6 zákona o lesoch – dielec je základnou jednotkou na zisťovanie stavu lesa, plánovanie, evidenciu a kontrolu hospodárenia vytvorenou najmä na základe vlastníctva k lesnému pozemku s minimálnou výmerou 0,5 ha. Dielec je spoločnou vecou, ak sa nachádza na lesnom pozemku alebo jeho časti v spoluvlastníctve viacerých vlastníkov alebo spoluvlastníkov.
- Jedným zo závažných problémov v uplatňovaní komplexnej a ucelenej ochrany lesa sa javí existencia viacerých odborných lesných hospodárov v dieľci, resp. vykonávanie činnosti odborného lesného hospodára len na časti dieľca. Z vyššie uvedeného ustanovenia nepochybne vyplýva, že dielec je základnou plánovacou, evidenčnou a kontrolnou jednotkou v lese, ktorého hranice sú v teréne vyznačené. O hospodárení v dieľci (pojem hospodárenie so spoločnou vecou zahŕňa aj užívanie spoločnej veci) rozhodujú spoluvlastníci režimom podľa ustanovenia § 139 ods. 2 Občianskeho zákonníka, čo predpokladá dohodu spoluvlastníkov alebo ak sa táto nedosiahne, rozhoduje o hospodárení v dieľci majoritná väčšina. Odborné obhospodarovanie zahŕňa aj zabezpečenie odborného lesného hospodára (§ 36 zákona o lesoch). Podľa § 48 ods. 1 zákona o lesoch hospodár organizuje a usmerňuje hospodárenie v lese. Pri tejto činnosti je zodpovedný za plnenie povinností podľa odseku 2 citovaného ustanovenia alebo vyplývajúcich z osobitného predpisu. Odborný lesný hospodár podľa citovanej dikcie zákona vykonáva svoju činnosť na území celého dieľca. Spoluvlastníci, ktorých vlastnícky podiel z výmery dieľca tvorí menšinu, sú v zmysle uvedeného povinní akceptovať rozhodnutie spoluvlastníkov s väčšinovým podielom výmery dieľca. Za dielec vedie odborný lesný hospodár len jednu evidenciu. Odborný lesný hospodár organizuje a usmerňuje hospodárenie všetkých vlastníkov v dieľci. Pokiaľ v dieľci vykonávajú činnosť viacerí odborní lesní hospodári to znamená, že obhospodarovatelia lesa nezabezpečili jeho hospodárenie v súlade s § 36 v kontexte s ustanovením § 39 ods. 6 zákona o lesoch. Pokiaľ odborný lesný hospodár nevykonáva v dieľci činnosť na základe dohody všetkých spoluvlastníkov alebo na základe rozhodnutia väčšiny je jeho činnosť právne spochybniteľná. Rovnako nie je v súlade s uvedenými predpismi vedenie lesnej hospodárskej evidencie, keďže táto je vedená len na časti dieľca, prípadne len na časti lesného porastu. Vo väčšine uvádzaných prípadov odborný lesný hospodár obmedzuje svoju pôsobnosť na územie vymedzené parcelou EKN, ktorej hranica v teréne nie je identifikovaná. Predmetným územným členením pôsobnosti odborného lesného hospodára nemôže odborný lesný hospodár plnohodnotne zabezpečiť plnenie povinností podľa ustanovenia § 48 ods. 2 zákona o lesoch.
- § 51 ods. 1 – s cieľom vytvorenia podmienok na racionálne a efektívne spoločné hospodárenie v lesoch štát podporuje združovanie vlastníkov neštátnych lesov, najmä vlastníkov lesov s malou výmerou
- Pretrvávajúca rozdrobenosť vlastníckych vzťahov k lesným pozemkom a neochota vlastníkov združovať sa pre zabezpečenie spoločného hospodárenia v dieľci, prípadne do väčších celkov sa negatívne prejavuje v spôsobe obhospodarovania lesov. V rámci Žilinského kraja sú oblasti kde v dieľci sa nachádza niekoľko desiatok ba i stoviek vlastníkov – obhospodarovateľov, pričom mnohí z nich majú bydlisko v inom regióne. Spornými sú vlastnícke hranice, v teréne mnohokrát neidentifikovateľné. Vlastníci nie sú stotožnení s hranicami dieľcov, ktoré sú v teréne vyznačené, nakoľko v prevažnej miere ani hranice dieľca nekopírujú vlastnícke hranice. Je potom bežné, že v takýchto prípadoch nie je efektívna komunikácia medzi vlastníkmi, flexibilita a rýchlosť rozhodovania, ktorá je v prípade náhodných ťažieb tak potrebná. V prípade pridruženia spomínaného pôsobenia viacerých odborných lesných hospodárov v dieľci, je obhospodarovanie takýchto lesov veľmi problematické. V tejto súvislosti je potrebné ešte uviesť, že aj keď zákonom č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom vo svojej tretej časti (§ 21 až § 24) boli prijaté opatrenia proti drobeniu pozemkov predovšetkým

pri dedičských konaniach, sú tieto ustanovenia v praxi často obchádzané s dôsledkami ďalšieho drobenia vlastníctva k lesným pozemkom.

- § 1 ods. 2 písm. a zákona o lesoch – účelom zákona o lesoch je zachovanie, zveľaďovanie a ochrana lesov ako zložky životného prostredia a prírodného bohatstva krajiny na plnenie ich nenahraditeľných funkcií.
- Vplyvom nadmerného pôsobenia biotických škodlivých činiteľov, fenoménu „hynutia smrečín“ a zanedbaním dôslednej ochrany lesa vznikajú rozsahom veľké plochy s už uschnutými lesnými porastmi. V praxi vzniká problém, ako riešiť následný stav po uschnutí lesného porastu, predovšetkým ak obhospodarovateľ lesa z akéhokoľvek dôvodu (napr. z ekonomického hľadiska) sa rozhodne ponechať uschnutú drevnú hmotu na pni. Potrebné je riešiť otázky v súvislosti s evidovaním ťažby, holiny a jej zalesnenia. Lesné pozemky s takýmito porastmi neplnia prvoradý účel zákona o lesoch, ktorým je zachovanie, zveľaďovanie a ochrana lesov ako zložky životného prostredia a prírodného prostredia na plnenie ich nenahraditeľných funkcií. Lesný porast po uschnutí nespĺňa kritéria lesného porastu podľa § 2 písm. b) zákona o lesoch, pretože nie je súborom rastúcich drevín na lesných pozemkoch. Obhospodarovateľ lesa môže ponechať uschnutý lesný porast bez zásahu za predpokladu, že už nemôže byť zdrojom šírenia škodlivého činiteľa. Súčasne prijme opatrenia na odstránenie následkov pôsobenia škodlivého činiteľa, t. j. napr. opatrenia na zaistenie bezpečnosti osôb - napr. zákaz alebo obmedzenie využívania lesov verejnosťou podľa § 30 ods. 4 zákona o lesoch, príprava plochy na zalesnenie a následné zabezpečenie mladého lesného porastu. Odborný lesný hospodár v lesnej hospodárskej evidencii na predmetnej ploche zaeviduje náhodnú ťažbu (podľa § 22 ods. 2 písm. c) zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov, nakoľko náhodnou ťažbou sú aj opatrenia na odstránenie následkov pôsobenia škodlivých činiteľov, v tejto súvislosti viď aj ustanovenie § 41 vyhl. č. 453/2006 Z. z. o hospodárskej úprave lesa a ochrane lesa) a následne zaeviduje aj plochu na zalesnenie, pričom v časti poznámka v porastovej evidencii ťažieb a v porastovej evidencii zalesnenia uvedie „suché drevo ponechané na pni“, alebo v prípade spĺnenia uhynutých stromov „drevo ponechané pri pni“. Zdôrazňujeme, že holina na takejto ploche musí byť evidovaná najneskôr do šiestich mesiacov od vzniku situácie spôsobenej škodlivým činiteľom alebo podľa harmonogramu schváleného príslušným obvodným lesným úradom. Na zaevidovanej holine plynú lehoty na obnovu lesa na holine a zabezpečenie lesného porastu vzniknutého po obnove lesa podľa § 20 ods. 4 a 6 zákona o lesoch. Genéza vzniku takýchto plôch je predmetom osobitného posúdenia príslušného obvodného lesného úradu predovšetkým vo väzbe na ustanovenia § 28 zákona o lesoch.
- § 50 ods. 6 – správca podľa odsekov 3 a 4 vykonáva práva vlastníka k lesnému majetku vo vlastníctve štátu, najmä zabezpečuje jeho ochranu a zastupuje vlastníka v konaní pred súdom a orgánmi verejnej správy. Vedie evidenciu lesného majetku vo vlastníctve štátu podľa osobitného predpisu; obdobne správca postupuje vo veciach lesných pozemkov, ktorých vlastníka nie je známy, a to aj vtedy, ak vlastnícke právo štátu a neznámych vlastníkov je sporné.
- Štátne organizácie lesného hospodárstva doposiaľ využívajú cca 150 000 ha lesov neodovzdaných pôvodným vlastníkom. V tejto súvislosti neustále vznikajú konflikty medzi domnelými vlastníkmi a správcami neodovzdaného lesného majetku, čo vo väčšine prípadov nepriaznivo vplýva na jeho obhospodarovanie (bránenie v spracovaní náhodnej ťažby, trestné oznámenia, súdne žaloby).

Záver a výzvy

Vykonávanie štátneho dozoru v podmienkach Žilinského kraja je vzhľadom na rozmanitosť prírodných podmienok, množstvo rozdielnych pohľadov, záujmov a vplyvov veľkého počtu osôb s právnym vzťahom k lesným pozemkom nepochybne náročnou činnosťou. Ochrana smrečín sa

stáva celospoločenským problémom a výzvou pre všetkých vlastníkov lesov, lesníkov a ochrancov prírody. Súčasná situácia v smrečinách vyžaduje zodpovedný prístup k tomuto problému, spočívajúci v systematickej lesníckej práci zameranej na ochranu lesa, dôslednej odbornej činnosti odborných lesných hospodárov, dôrazné, nekompromisné, odborne a právne erudované vysvetľovanie a obhajovanie racionálnych lesníckych riešení zameraných na ochranu smrečín. Postup je zložitý, avšak nevyhnutný predovšetkým v situáciách, keď zo strany osôb, ktoré nie sú právne zodpovedné za stav ochrany lesov a realizáciu ochranných opatrení v smrečinách, je pôsobené tak, že na mnohých lokalitách ochranu smrečín komplikujú až negujú. V kontexte uvedeného je nevyhnutné vykonávať lesnícku osvetu s cieľom vysvetliť situáciu a získať podporu verejnej mienky pre racionálne a zodpovedné pôsobenie v ochrane smrekových lesov. Je potrebné poukázať na príklad tých obhospodarovateľov lesa, ktorí aj v zložitých podmienkach zodpovedným lesníckym prístupom vedia zabezpečiť primeranú ochranu smrečín a neporušujú zákonom stanovené povinnosti. Operatívne možnosti orgánov štátnej správy lesného hospodárstva pri ochrane smrečín, ktoré neobsahujú globálne riešenia vecí, spočívajú v ukladaní opatrení na odstránenie nedostatkov v zákonom stanovenej ochrane lesa a sankcií zodpovedným osobám.

Nepochybne sú tu aj ďalšie aspekty, ktoré by napomohli nielen k účinnejšej ochrane smrečín ale vôbec k trvalo udržateľnému obhospodarovaniu lesných pozemkov. Je to predovšetkým zosúladenie právnej úpravy na úseku lesného hospodárstva a ochrany prírody, dokončenie procesu odovzdania lesných pozemkov, prijatie nového zákona o pozemkových spoločnostiach, ktorý by zohľadňoval situáciu v existujúcich pozemkových spoločnostiach a umožňoval združovanie za účelom spoločného obhospodarovania, zamedziť neustálemu drobeniu lesných pozemkov, resp. urýchliť riešenie extrémnej rozdrobenosti lesných pozemkov (pozemkové úpravy), zjednodušiť administratívne náročné uplatňovanie odbornej správy lesov a v neposlednom rade aj smerovanie hospodárskej úpravy lesa tak, aby lesnému hospodárskemu plánu ako nástroju štátu, vlastníka, správcu a obhospodarovateľa lesa na trvalo udržateľné hospodárenie v lesoch sa stanovil zodpovedajúci význam a dôležitosť. Predovšetkým je pri tvorbe lesných plánov potrebné prakticky vyriešiť akceptáciu vlastníckych hraníc pri rozdelení lesa. Lesný hospodársky plán by mal aspirovať na pozíciu nástroja komplexnej starostlivosti o lesný ekosystém, ktorý nebude spochybňovaný správcami niektorých záujmov v lesoch a nebude potreba jeho ďalšieho posudzovania z pohľadu možných negatívnych vplyvov na životné prostredie.

Ing. Peter BUNČÁK
Ing. Augustín CHOVAŇÁK
Ing. Marián FUTÁK

Krajský lesný úrad v Žiline
Andreja Kmeťa 17
SK – 011 39 Žilina
e-mail: klu.za@3s.land.gov.sk